

Kusaidia Familia Kujenga Maono Jumuishi

Nyenzo hii inavipa vikundi vya familia viambato muhimu vya kukusanyika pamoja katika maono ya pamoja ya ujumuishi.

Maono jumuishi kwa ajili ya siku zijazo ni pale ambapo watu wote wenye ulemavu wa akili wanajumuishwa kikamilifu katika jamii yao katika hatua zote za maisha yao - kuanzia kujifunza pamoja na wanafunzi wasio na ulemavu katika shule jumuishi, hadi kufanya kazi ya kulipwa katika sehemu ya kazi inayozingatia ujumuishaji, kujumuishwa na majirani na marafiki wanaoishi katika jamii, na hatua zote zingine katikati ya hizo.

Je, ni mawazo gani makubwa yanaweza kusaidia kuunda msingi wa maono ya kikundi cha familia kwa ajili ya siku zijazo?

Ujumuishaji

Ujumuisho ndio wazo kubwa linalopaswa kuongoza mazungumzo yote kuhusu mustakabali wa watu wenye ulemavu wa akili. Ujumuishaji unapaswa kuwa lengo la familia katika hatua tofauti katika maisha ya wanafamilia wao - kuanzia kujifunza pamoja na wanafunzi wasio na ulemavu katika shule jumuishi hadi kufanya kazi katika sehemu ya kazi inayozingatia ujumuishaji, kujumuishwa na majirani na marafiki wanaoishi katika jamii na hatua zote zingine katikati ya hizo.

Usawa

Maono ya ujumuishaji yanatokana na wazo la usawa - ikiwemo haki sawa, ufikiaji sawa na usawazishaji. Katika ulimwengu jumuishi, watu wote lazima wawe na fursa sawa na wengine katika jamii yao.

Utofauti

Utofauti ni kipengele muhimu kinachoongoza maono na utetezi wa familia - katika jamii jumuishi, utofauti wa kila mtu unasheherekewa na jamii inatambua na kuthamini michango tofauti ya kila mtu wa kipekee. Ulimwengu jumuishi ni ule ambapo kila mtu anaheshimu na kuthamini wanajamii wote bila kujali sifa zao mahususi, ulemavu, rangi, dini, mwelekeo wa kijinsia, jinsia, miongoni mwa mengine.

Kuwa Sehemu

Maono jumuishi yanatokana na wazo kwamba kila mtu, wakiwemo watu wenye ulemavu wa akili, ni sehemu ya familia zao, ni sehemu ya shule jumuishi, ni sehemu ya jamii yao, ni sehemu ya mahali pa kazi, na ni sehemu ya mahali popote pengine bila masharti. Watu wenye ulemavu wa akili wana haki sawa ya kujumuishwa kikamilifu katika nafasi zote na kuhisi kukubalika kama watu wote wengine.

Kuondoa vizuizi

Kihistoria, msaada kwa watu wenye ulemavu umelenga kuboresha uwezo wa mtu binafsi na kushughulikia “mapungufu.” Ukizingatia uelewa wa kimatibabu wa ulemavu, msaada mara nyingi unaweza kulenga “kuponya” kupitia mbinu za kimatibabu au utabibu badala ya kutoa aina za usaidizi ambazo zitamwezesha mtu kujumuishwa katika jamii yake. Maono jumuishi hutambua kuwa watu wenye ulemavu hawahitaji kurekebisha - mifumo yetu na jamii zetu ndio zinazopaswa kurekebisha - na zinapaswa kurekebisha kwa njia sahihi za usaidizi ili kila mtu aweze kujumuishwa kikamilifu.

Lengo la kuondoa vizuizi vinavyozuia watu wenye ulemavu wa akili kujumuishwa na kufanya mifumo yetu inufaishe na kujumuisha kila mtu ni kanuni kuu ya maono jumuishi. Baadhi ya mifano ya vizuizi hivi inaweza kuwa:

- **Vizuizi vya kimtazamo** - kama vile mitazamo hasi au dhana potovu kuhusu ulemavu ambayo huathiri jinsi watu wenye ulemavu wanavyotendewa
- **Vizuizi vya kitamaduni** - kama vile itikadi za kitamaduni kuhusu ulemavu inayosababisha unyanyapaa, kama vile itikadi kwamba ulemavu unasababishwa na laana
- **Vizuizi vya kimazingira** - kama vile majengo yasiyo na njia maalum kwa ajili ya walemavu au vizuizi vingine katika mazingira vinavyozuia watu kushiriki kikamilifu
- **Vizuizi vya kisiasa na kisheria** - kama vile sheria na kanuni zinazozuia watu wenye ulemavu kupata haki zao

Zamu yako: Kusaidia Familia Kujenga Maono Jumuishi

Ni mawazo gani mengine makubwa yanaweza kusaidia kuunda msingi wa maono ya kikundi cha familia kwa siku zijazo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Baadhi ya mikakati ambayo wanachama wa Inclusion International hutumia kujenga maono pamoja ni:

Kutumia usaidizi wa wahusika wenza kujenga maono

Inaweza kuwa vigumu kufikiria jinsi ujumuishaji unavyoonekana kiutendaji, au kwa familia changa kufikiria jinsi mustakabali jumuishi unavyoweza kuwa kwa mtoto wao au ndugu yao. Familia za watoto wakubwa au watu wazima wenye ulemavu wa akili zinaweza kushiriki yale waliopitia wao wenyewe na mifano ya jinsi walivyopata maono ya ujumuishaji na jinsi wanavyosaidia na kushinikiza wanafamilia wao kujumuishwa kikamilifu katika maisha yao wenyewe. Kusikia moja kwa moja jinsi watu wengine wenye ulemavu wa akili katika jamii yao wanavyostawi na kujumuishwa kutasaidia familia mpya kuona yale yanayowezekana.

Kusikia moja kwa moja kutoka kwa watu wanaojitetea wenyewe

Pale ambapo vikundi vya familia vimeunganishwa na vikundi vya watu wanaojitetea wenyewe, kusikia watu wenye ulemavu wa akili wenyewe wakizungumza juu ya mustakabali wanaotaka na juu ya athari ya ujumuishaji katika maisha yao kunaweza kuwa zana madhubuti ya kusaidia familia kujenga maono ya ujumuishaji kwa ajili ya wanafamilia wao wenyewe.

Kutumia Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu kufikiria jinsi unavyotumika katika maisha yetu wenyewe

Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu (CRPD) katika nchi ambako umeidhinishwa rasmi ni kiwango ambacho serikali lazima zitimize na ziunge mkono haki ya kujumuishwa kwa watu wenye ulemavu, lakini pia unaweza kutumika kama zana ya kiutendaji kwa ajili ya familia. Kwa msaada wa mwezeshaji, familia zinaweza kuangalia baadhi ya vifungu vinavyotumika kwa uwazi zaidi maishani mwao - kwa mfano, Kifungu cha 24 kuhusu elimu jumuishi au Kifungu cha 12 kuhusu uwezo wa kisheria - na kufikiria kile wanachofanya ili kuwasaidia wanafamilia wao waone haki zao zikizingatiwa.

Kwa mfano, mjadala kuhusu Kifungu cha 12 kuhusu uwezo wa kisheria ambacho kinazipa familia nafasi ya kufikiria ikiwa na jinsi wanavyosaidia wanafamilia wao kufanya maamuzi huru kuhusu maisha yao, na jinsi wanavyoweza kutoa usaidizi bora zaidi wa kufanya maamuzi ili kuwasaidia kusikika na kufanya machaguo.

Kupinga dhana potovu na kuhimiza tafakari

Kusaidia familia kufanya tafakari ya kibinafsi kunaweza kusaidia familia kuelewa matarajio yao na kufikiria jinsi hiyo inavyoathiri uwezo wa mwanafamilia wao mwenye ulemavu. Wawezeshaji wanaweza kuwasaidia wanafamilia kutafakari yafuatayo:

- Je, lugha ninayotumia inaendeleza imani na dhana potovu kuhusu watu wenye ulemavu wa akili? Tazama **mwongozo wetu wa lugha jumuishi.**
- Je, ninaweza kufanya nini ili kuondoa dhana hizi potovu?
- Je, mwanafamilia wangu ana jukumu muhimu katika maisha yake mwenyewe?
- Je, ninawasaidiaje wanafamilia wangu kushiriki kikamilifu katika jamii yetu?
- Je, ninawasaidia wanafamilia wangu kutumia sauti zao na kusikilizwa?

Familia na vikundi vya familia pia vinapaswa kutambua kuwa kutupilia mbali imani na dhana potovu ambazo watu wamejifunza kutoka kizazi kimoja hadi kingine kuhusu watu wenye ulemavu kutachukua muda! Kutafakari juu ya maswali haya kunaweza kusaidia familia kufikiria ikiwa matendo yao yanalingana na maono ya ujumuishaji wanayojenga, na kuwawezesha watu binafsi kujituma kibinafsi katika kufikia lengo la ujumuishaji.

Kupinga mawazo yanayokinzana ya kile ambacho vikundi vya familia vinapaswa kufanya

Kihistoria, vikundi vya familia mara nyingi vimeunda kile tunachoona sasa kama nafasi zilizotengwa ili kukabiliana na ukosefu wa huduma na msaada mwingine kwa watu wenye ulemavu wa akili katika jamii. Kadiri watoa huduma walivyowanyima wanafamilia wao uwezo wa kufikia usaidizi, familia zilianza kuunda sehemu zilizotengwa ambapo wanafamilia wao walikaribishwa na hawakubaguliwa kwa msingi wa ulemavu wao.

Tangu wakati huo vuguvugu la familia limeachana na mbinu hiyo na linatetea upatikanaji kamili wa huduma jumuishi, lakini familia nyingi mpya kabla ya kujenga maono yao ya ujumuishaji bado yanakuja kwenye vikundi vya familia kutafuta huduma na nafasi zilizotengwa kwa ajili ya wanafamilia wao wenye ulemavu wa akili, wasijue kuna machaguo mengine bora zaidi. Vikundi vya familia vinaweza kupinga mawazo haya na kusisitiza wazo kwamba chaguo bora zaidi siku zote ni nafasi jumuishi katika jamii, kuwepo katika sehemu zote ambazo wenzao wako.

Vikundi vya familia vikishatafakari jinsi kanuni za ujumuishaji zinavyotumika katika maisha yao wenyewe na kuwa na maono ya pamoja ya kujumuisha watu wenye ulemavu wa akili, familia zinaweza kuanza kufikiria jinsi ya kutumia maono hayo katika shughuli zao za utetezi ili kueneza ujumbe wa ujumuishaji.

Ili kutimiza ujumuishaji kamili, lazima mchakato wa kufanya hivyo uwe wa kudumu na uwe ni wajibu unaoshirikiwa na wote. Kila mtu lazima ajitolee kutimiza maono ya ujumuishaji, kukomesha mitazamo hasi na ubaguzi, na kuthamini utofauti - familia lazima ziongoze katika kutimiza maono hayo.

Zamu yako: Kusaidia Familia Kujenga Maono Jumuishi

Ni mikakati gani mingine ya utetezi unaweza kufikiria ambayo inaweza kufanya kazi katika nchi yako?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....